ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 21. júla 2011 *

Vo veci C-503/09,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Upper Tribunal (Administrative Appeals Chamber) (Spojené kráľovstvo) zo 16. novembra 2009 a doručený Súdnemu dvoru 4. decembra 2009, ktorý súvisí s konaním:

Lucy Stewart

proti

Secretary of State for Work and Pensions,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory J. N. Cunha Rodrigues, sudcovia A. Arabadžiev (spravodajca), A. Rosas, A. Ó Caoimh a P. Lindh,

* Jazyk konania: angličtina.

generálny advokát: P. Cruz Villalón,
tajomník: C. Strömholm, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 24. novembra 2010,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— L. Stewart, v zastúpení: P. Stewart, zákonná zástupkyňa, za právnej pomoci R. Drabble, QC,

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: H. Walker, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci T. de la Mare, barrister,

— Európska komisia, v zastúpení: V. Kreuschitz a N. Yerrell, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 17. marca 2011,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 4 ods. 1 písm. a) a b), článku 10 ods. 1 a článkov 19 a 28 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne

zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, v znení zmenenom, doplnenom a aktualizovanom nariadením Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996 (Ú. v. ES L 28, 1997, s. 1; Mim. vyd. 05/003, s. 3), zmeneného a doplneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 647/2005 z 13. apríla 2005 (Ú. v. EÚ L 117, s. 1, ďalej len „nariadenie č. 1408/71“).

2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi L. Stewartovou, britskou štátnou príslušníčkou s bydliskom v Španielsku, a Secretary of State for Work and Pensions z dôvodu, že jej tento orgán zamietol priznať krátkodobú dávku v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby.

Právny rámec

Právna úprava Únie

3 Článok 2 nariadenia č. 1408/71 nazvaný „Osoby, na ktoré sa vzťahuje nariadenie“ vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Toto nariadenie sa vzťahuje na zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činné osoby alebo študentov, na ktoré sa vzťahuje alebo sa vzťahovali právne predpisy jedného alebo viacerých členských štátov a ktoré sú štátnymi príslušníkmi jedného z členských štátov, alebo ktoré sú osobami bez štátnej príslušnosti, alebo utečencami s bydliskom na území jedného z členských štátov, ako aj na ich rodinných príslušníkov a ich pozostalých.“

4 Článok 4 tohto nariadenia s názvom „Vecná pôsobnosť“ znie:

„1. Toto nariadenie sa vzťahuje na všetky právne predpisy, ktoré sa týkajú týchto častí sociálneho zabezpečenia:

a) nemocenské dávky a dávky v materstve;

b) dávky v invalidite vrátane tých, ktoré sú určené na udržanie alebo zlepšenie zárobkovej schopnosti;

…

2. Toto nariadenie sa vzťahuje na všetky všeobecné a osobitné systémy sociálneho zabezpečenia, či už príspevkové alebo neprís pevkové…

…“

5 Článok 10 uvedeného nariadenia nazvaný „Upustenie od podmienok bydliska – Účinok povinného poistenia na úhradu príspevkov“ v odseku 1 prvom pododseku stanovuje:

„Pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, peňažné dávky v invalidite, v starobe alebo pozostalostné dávky, dávky v súvislosti s pracovnými úrazmi alebo chorobami z povolania a podpora pri úmrtí, nadobudnuté podľa právnych predpisov jedného alebo viacerých členských štátov, nepodliehajú žiadnemu znižovaniu, upravovaniu, pozastaveniu, odňatiu alebo odobratiu z dôvodu, že príjemca má bydlisko na

území iného členského štátu, ako je štát, kde sa nachádza inštitúcia zodpovedná za vyplácanie.“

6 Podľa článku 10a nariadenia č. 1408/71 nazvaného „Osobitné nepríspevkové dávky“ sa ustanovenia článku 10 a ustanovenia hlavy III neuplatňujú na osobitné nepríspevkové peňažné dávky uvedené v článku 4 ods. 2a tohto nariadenia. Osoby, na ktoré sa nariadenie č. 1408/71 vzťahuje, poberajú tieto dávky výlučne na území členského štátu, v ktorom majú bydlisko, a podľa právnych predpisov toho štátu, pokiaľ sú tieto dávky uvedené v prílohe IIa tohto nariadenia.

7 Krátkodobá dávka v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby, o ktorú ide vo veci samej, v prílohe IIa uvedená nie je.

8 Článok 19 nariadenia č. 1408/71 s nadpisom „Bydlisko v inom členskom štáte ako je príslušný štát – všeobecné pravidlá“, ktorý sa nachádza v druhom oddiele s nadpisom „Zamestnanci alebo samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinní príslušníci“ v kapitole I nazvanej „Choroba a materstvo“ v hlave III, znie takto:

„1. Zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba s bydliskom na území iného členského štátu, ako je príslušný štát, ktorá spĺňa podmienky právnych predpisov príslušného štátu na nárok na dávky, dostáva so zohľadnením ustanovení článku 18, ak je to vhodné, v štáte, kde má bydlisko:

…

b) peňažné dávky poskytované príslušnou inštitúciou v súlade s právnymi predpismi, ktoré uplatňuje.

…

2. Ustanovenia odseku 1 sa použijú obdobne aj na rodinných príslušníkov, ktorí majú bydlisko na území iného členského štátu, ako je príslušný štát, ak nemajú nárok na takéto dávky podľa právnych predpisov štátu, na území ktorého majú bydlisko.

…“

9 Článok 28 nariadenia č. 1408/71 nazvaný „Dôchodky splatné podľa právnych predpisov jedného alebo viacerých štátov v prípadoch, ak neexistuje nárok na dávky v štáte bydliska“ v piatom oddiele s názvom „Dôchodcovia a ich rodinní príslušníci“ v kapitole I hlavy III tohto nariadenia stanovuje v odseku 1:

„Dôchodca, ktorý má nárok na dôchodok podľa právnych predpisov jedného členského štátu alebo na dôchodky podľa právnych predpisov dvoch alebo viacerých členských štátov a ktorý nemá nárok na dávky podľa právnych predpisov členského štátu, na území ktorého má bydlisko, poberá napriek tomu takéto dávky pre seba a svojich rodinných príslušníkov, pokiaľ by mal na ne nárok podľa právnych predpisov členského štátu alebo aspoň jedného z členských štátov príslušných v súvislosti s dôchodkami, keby mal bydlisko na území takéhoto štátu, pričom, ak je to vhodné, sa zohľadnia ustanovenia článku 18 a prílohy [VI]. …

…“

Vnútroštátna právna úprava

10 Podľa článku 20 ods. 1 písm. b) zákona z roku 1992 o príspevkoch a dávkach sociálneho zabezpečenia (Social Security Contributions and Benefits Act 1992, ďalej len „SSCBA“) je dávka v práceneschopnosti príspevková dávka.

11 Dávky v práceneschopnosti sú podľa článku 163 ods. 1 písm. a) zákona z roku 1992 o správe sociálneho zabezpečenia (Social Security Administration Act) vyplácané z Fondu štátneho poistenia. Prostriedky fondu nevyhnutné na vyplácanie predmetných dávok tvorí podľa článku 1 ods. 1 SSCBA poistné platené najmä osobami, ktoré majú príjem, a zamestnávateľmi.

12 Článok 30A ods. 4 a 5 SSCBA stanovuje:

„4. Za každé obdobie pracovnej neschopnosti možno príjemcovi vyplácať krátkodobú dávku v práceneschopnosti nanajvýš počas 364 dní.

5. Ak na základe ods. 4 zanikne nárok príjemcu na krátkodobú dávku v práceneschopnosti, získa nárok na dlhodobú dávku v práceneschopnosti za každý nasledujúci deň obdobia pracovnej neschopnosti, počas ktorého nedosiahol zákonom stanovený dôchodkový vek.“

13 Krátkodobá dávka v práceneschopnosti sa poskytuje podľa článku 30B ods. 2 a prílohy 4 časti I SSCBA v dvoch sadzbách. Počas prvých 196 dní sa poskytuje v nižšej sadzbe, než v akej je vyplácaná po zvyšok obdobia 364 dní. Základná sadzba dlhodobej dávky v práceneschopnosti je vyššia ako vyššia sadzba krátkodobej dávky v práceneschopnosti.

14 Podľa prílohy 12 ods. 1 SSCBA sa krátkodobá dávky v práceneschopnosti neprizná osobám, ktoré majú nárok na zákonný nemocenský príspevok od svojho zamestnávateľa.

15 Nárok na dávku v práceneschopnosti závisí hlavne od splnenia určitých podmienok spočívajúcich v platení poistného žiadateľom. Osoby, ktoré sú práceneschopné v mladosti, však majú podľa článku 30A ods. 2A SSCBA nárok na dávku v práceneschopnosti aj bez platenia príspevkov, ak dotknutá osoba:

„a) v príslušný deň dovŕšila vek 16 alebo viac rokov;

b) má menej ako 20 rokov alebo v stanovených prípadoch menej ako 25 rokov v deň, ktorý je súčasťou obdobia pracovnej neschopnosti;

c) bola práceneschopná počas 196 po sebe nasledujúcich dní, ktoré tesne predchádzali príslušnému dňu alebo skoršiemu dňu v období pracovnej neschopnosti, v ktorý dovŕšila 16 alebo viac rokov;

d) v príslušný deň spĺňala stanovené podmienky, pokiaľ ide o bydlisko alebo pobyt vo Veľkej Británii, a

e) v tento deň nie je študentom denného štúdia.“

16 Článok 16 ods. 1 nariadenia o sociálnom zabezpečení (dávka v práceneschopnosti) z roku 1994 [Social Security (Incapacity Benefit) Regulations 1994, ďalej len „SSIBR“] znie takto:

„Podmienky na účely článku 30A ods. 2A písm. d) [SSCBA], pokiaľ ide o bydlisko a prítomnosť vo Veľkej Británii, ktoré musí spĺňať každá osoba v príslušný deň, sú tieto:

a) má zvyčajné bydlisko vo Veľkej Británii;

b) nie je osobou, ktorá podlieha kontrole prisťahovalectva v zmysle článku 115 ods. 9 zákona z roku 1999 o prisťahovalectve a azyle (Immigration and Asylum Act 1999), alebo je osobou, na ktorú sa vzťahuje odsek 5;

c) nachádza sa na území Veľkej Británie; a

d) zdržiava sa vo Veľkej Británii počas obdobia alebo období v celkovej dĺžke nie kratšej ako 26 týždňov počas 52 týždňov, ktoré bezprostredne predchádzali tomuto dňu.“

17 Podľa odseku 6 tohto článku 16 musia byť tieto podmienky splnené v čase podania žiadosti.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

18 L. Stewart, britská štátna príslušníčka, ktorá sa narodila v novembri 1989, trpí Downovým syndrómom. V auguste 2000 sa usadila s rodičmi v Španielsku, kde odvtedy žijú. Príspevok na živobytie pre zdravotne postihnutých („disability living allowance") jej bol priznaný spätne od jeho zavedenia v apríli 1992. V Španielsku jej ho vyplatili na základe prechodných ustanovení článku 95b nariadenia č. 1408/71.

19 Otec L. Stewartovej, ktorý pracoval naposledy vo Veľkej Británii v daňovom roku 2000/2001, poberá zamestnanecký dôchodok a od októbra 2009 starobný dôchodok. Matka žalobkyne vo veci samej poberá od 25. júla 2005 starobný dôchodok, predtým poberala dávku v práceneschopnosti.

20 Žalobkyňa vo veci samej nikdy nepracovala a s najväčšou pravdepodobnosťou ani nikdy nebude schopná pracovať.

21 P. Stewart ako zákonná zástupkyňa svojej dcéry podala žiadosť o krátkodobú dávku v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby od šestnástich narodenín svojej dcéry, čo predstavovalo prvý dátum, od ktorého mohla nárok na túto dávku uplatniť. Dňa 24. novembra 2005 Secretary of State for Work and Pensions

túto žiadosť zamietol z dôvodu, že L. Stewart nespĺňala podmienku prítomnosti vo Veľkej Británii. Žalobkyňa vo veci samej bola zároveň informovaná, že kým bude práceneschopná, budú jej pripisované príspevky na štátne poistenie.

22 Matka žalobkyne vo veci samej podala v mene svojej dcéry proti rozhodnutiu Secretary of State for Work and Pensions žalobu. Keďže tejto žalobe nebolo vyhovené, odvolala sa na vnútroštátny súd, pričom uviedla, že nepriznanie uvedenej dávky v práceneschopnosti jej dcére britskými orgánmi je nezlučiteľné s právom Únie.

23 Vnútroštátny súd spresňuje, že predmetná dávka v práceneschopnosti sa vzhľadom na všetky podmienky, za ktorých je priznaná, uvádza ako „dávka v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby".

24 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vnútroštátneho súdu okrem toho vyplýva, že žalobkyňa vo veci samej spĺňa všetky podmienky na priznanie dávky v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby s výnimkou podmienok týkajúcich sa zvyčajného bydliska, predchádzajúceho skutočného pobytu a prítomnosti v momente podania žiadosti vo Veľkej Británii, ktoré sú uvedené v článku 16 ods. 1 SSIBR. Vnútroštátny súd uvádza, že hoci Secretary of State for Work and Pensions zamietol žiadosť žalobkyne vo veci samej s odôvodnením, že v čase podania žiadosti sa nezdržiavala vo Veľkej Británii, mohla byť táto žiadosť zamietnutá aj s odôvodnením, že nespĺňala ďalšie dve z uvedených podmienok.

25 Vnútroštátny súd si v prvom rade kladie otázku, či dávka v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby predstavuje nemocenskú dávku v zmysle článku 4 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1408/71 alebo dávku v invalidite v zmysle tohto článku 4 ods. 1 písm. b). Uvedený súd sa domnieva, že predmetnú dávku nemožno považovať

za nemocenskú dávku, pretože nenahrádza nijaký príjem ani sa neposkytuje pri prerušení zárobkovej činnosti, lebo žalobkyňa, ako aj väčšina žiadateľov, ktorí sa nachádzajú v rovnakej situácii ako ona, nikdy nepracovala. Okrem toho podľa vnútroštátneho súdu práceneschopnosť žalobkyne nie je dočasná.

26 Tento súd má tiež pochybnosti, pokiaľ ide o kvalifikáciu krátkodobej dávky pre mladé zdravotne postihnuté osoby ako dávky v invalidite v zmysle článku 4 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1408/71, lebo táto dávka sa poskytuje nanajvýš počas 364 dní. Po skončení tohto obdobia by však žalobkyni vo veci samej mala byť podľa uvedeného súdu vyplácaná dlhodobá dávka v práceneschopnosti, tak ako mnohým ďalším osobám, ktoré sa nachádzajú v jej situácii. Podľa vnútroštátneho súdu teda krátkodobá a dlhodobá dávka v práceneschopnosti tvoria bez ohľadu na svoju vnútornú štruktúru jednu dávku.

27 V druhom rade si vnútroštátny súd kladie otázku, či sú tri podmienky uvedené v bode 24 tohto rozsudku zlučiteľné s právom Únie.

28 Za týchto okolností Upper Tribunal (Administrative Appeals Chamber) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Je dávka s vlastnosťami krátkodobej dávky v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby na účely [nariadenia č. 1408/71] nemocenskou dávkou alebo dávkou v invalidite?

2. Ak sa dávka v odpovedi na prvú otázku považuje za nemocenskú dávku:

a) Je osoba, akou je matka žalobkyne, ktorá na základe odchodu do dôchodku definitívne ukončila pracovný pomer alebo samostatnú zárobkovú činnosť, napriek tomu na účely článku 19 [tohto nariadenia] ‚zamestnanou osobou' z dôvodu svojho predchádzajúceho pracovného pomeru alebo samostatnej zárobkovej činnosti, alebo obsahujú články 27 až 34 [tohto nariadenia] (dôchodcovia) uplatniteľné predpisy?

b) Je osoba, akou je otec žalobkyne, ktorý od roku 2001 nebol v pracovnom pomere alebo samostatne zárobkovo činnou osobou, napriek tomu na účely článku 19 [tohto nariadenia] ‚zamestnanou osobou' z dôvodu svojho predchádzajúceho pracovného pomeru alebo samostatnej zárobkovej činnosti?

c) Má sa žiadateľka na účely článku 28 [nariadenia č. 1408/71] považovať za ‚dôchodcu' na základe priznania dávky získanej podľa článku 95b [tohto nariadenia] napriek skutočnosti, že i) dotknutá žiadateľka nebola nikdy zamestnanou osobou podľa článku 1 písm. a) nariadenia č. 1408/71; ii) žiadateľka nedosiahla štátom stanovený vek odchodu do dôchodku; a iii) žiadateľka patrí do osobnej pôsobnosti nariadenia č. 1408/71 iba ako rodinný príslušník?

d) Ak dôchodca patrí do pôsobnosti článku 28 nariadenia č. 1408/71, môže rodinný príslušník tohto dôchodcu, ktorý s ním vždy býval v tom istom štáte, žiadať podľa článku 28 ods. 1 [tohto nariadenia] v spojení s článkom 29 [uvedeného nariadenia] peňažnú nemocenskú dávku od príslušnej inštitúcie stanovenej v článku 28 ods. 2 [rovnakého nariadenia], podľa ktorého sa táto dávka (ak na ňu vznikne oprávnenie) vypláca rodinnému príslušníkovi (a nevypláca sa dôchodcovi)?

e) Pokiaľ je [vzhľadom na odpovede na otázky a) až d) vyššie] uplatniteľná podmienka vnútroštátneho práva sociálneho zabezpečenia, ktorá obmedzuje prvé nadobudnutie nároku na nemocenskú dávku na osoby, ktoré zavŕšili požadované obdobie predchádzajúceho bydliska v príslušnom členskom štáte v rámci stanoveného predchádzajúceho obdobia, je táto podmienka zlučiteľná s ustanoveniami článkov 19 a/alebo 28 nariadenia č. 1408/71?

3. V prípade, že odpoveď na prvú otázku je znie, že táto dávka sa má považovať za dávku v invalidite, znamená znenie článku 10 nariadenia č. 1408/71 odkazujúce na dávky ‚nadobudnuté podľa právnych predpisov jedného alebo viacerých členských štátov', že členské štáty sú podľa nariadenia č. 1408/71 naďalej oprávnené stanoviť podmienky prvého nadobudnutia týchto dávok v invalidite, ktoré sú založené na bydlisku v členskom štáte alebo na preukázaní požadovaných období predchádzajúceho skutočného pobytu v členskom štáte, takže žiadateľ si nemôže uplatňovať nárok na túto dávku najskôr od iného členského štátu?"

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

29 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či krátkodobá dávka v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby, o ktorú ide vo veci samej, predstavuje nemocenskú dávku alebo dávku v invalidite v zmysle nariadenia č. 1408/71.

30 Na úvod treba uviesť, že táto otázka sa teda netýka všeobecnej úpravy dávok poskytovaných v práceneschopnosti na základe právnych predpisov Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, ale konkrétne krátkodobej dávky v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby, ktorej povaha a podmienky, za ktorých sa priznáva, sú odlišné, ako vyplýva z bodov 10 až 17 tohto rozsudku.

31 V súlade s článkom 4 ods. 1 písm. a) a b) nariadenia č. 1408/71 sa toto nariadenie vzťahuje na všetky právne predpisy upravujúce tie časti sociálneho zabezpečenia, ktoré sa týkajú nemocenských dávok a dávok v invalidite, vrátane tých, ktoré sú určené na udržanie alebo zlepšenie zárobkovej schopnosti.

32 Podľa ustálenej judikatúry možno dávku považovať za dávku sociálneho zabezpečenia, pokiaľ sa príjemcom priznáva mimo akéhokoľvek individuálneho a diskrečného posúdenia osobných potrieb, na základe zákonom vymedzenej situácie a pokiaľ sa vzťahuje na jedno z rizík výslovne uvedených v článku 4 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 (pozri najmä rozsudok z 21. februára 2006, Hosse, C-286/03, Zb. s. I-1771, bod 37; z 18. decembra 2007, Habelt a i., C-396/05, C-419/05 a C-450/05, Zb. s. I-11895, bod 63, ako aj z 11. septembra 2008, Petersen, C-228/07, Zb. s. I-6989, bod 19).

33 V predmetnej veci niet sporu o tom, že o takúto dávku ide vo veci samej, keďže jej priznávanie závisí od objektívnych kritérií platne vymedzených v článku 30A ods. 2A SSCBA, príslušné orgány nemajú právo individuálne posudzovať potreby žiadateľa a táto dávka je určená na to, aby prípadne pokrývala riziko choroby alebo invalidity, ktoré sú uvedené v článku 4 ods. 1 písm. a) a b) nariadenia č. 1408/71.

34 Okrem toho je nesporné, že žalobkyňa vo veci samej patrí do osobnej pôsobnosti nariadenia č. 1408/71, ako je definovaná v článku 2 ods. 1 tohto nariadenia.

35 Pokiaľ ide o presné určenie povahy dávky, o ktorú ide vo veci samej, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že požiadavka jednotného uplatňovania práva Únie znamená, že sa pojmy, ktoré toto právo používa, nemôžu líšiť v závislosti od okolností každého vnútroštátneho práva, ale musia sa zakladať na objektívnych kritériách definovaných v rámci, ktorý je vlastný právu Únie. V súlade s touto zásadou nesmú byť na účely uplatnenia tohoto nariadenia pojmy „nemocenské dávky“ a „dávky v invalidite“ v zmysle článku 4 ods. 1 písm. a) a b) nariadenia č. 1408/71 určené podľa druhu vnútroštátneho právneho prostriedku, ktorý obsahuje vnútroštátne ustanovenia upravujúce tieto dávky, ale na základe právnych noriem vlastných právu Únie, ktoré definujú základné znaky uvedených dávok (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. januára 1980, Jordens-Vosters, 69/79, Zb. s. 75, bod 6).

36 V tejto súvislosti je na odlíšenie jednotlivých kategórií dávok sociálneho zabezpečenia potrebné vziať do úvahy riziko, ktoré každá z týchto dávok kryje (rozsudok z 18. júla 2006, De Cuyper, C-406/04, Zb. s. I-6947, bod 27).

37 Ako správne uvádzajú vláda Spojeného kráľovstva a Európska komisia, nemocenská dávka v zmysle článku 4 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1408/71 kryje riziko spojené s chorobou, ktorá spôsobuje dočasné prerušenie činnosti dotknutej osoby.

38 Naopak dávka v invalidite v zmysle článku 4 ods. 1 písm. b) uvedeného nariadenia je vo všeobecnosti určená na krytie rizika určitého predpísaného stupňa neschopnosti, ak je pravdepodobné, že táto neschopnosť bude trvalá alebo dlhodobá (pozri analogicky rozsudok z 11. júna 2006, Chacón Navas, C-13/05, Zb. s. I-6467, bod 45).

39 Pochybnosti vnútroštátneho súdu, pokiaľ ide o kvalifikáciu krátkodobej dávky v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby ako nemocenskej dávky alebo dávky v invalidite v zmysle článku 4 ods. 1 písm. a) a b) nariadenia č. 1408/71, vyplývajú z toho, že túto dávku upravuje vnútroštátny právny predpis, podľa ktorého sa vypláca v dvoch fázach, pričom prvá fáza, keď sa vypláca takzvaná krátkodobá dávka v práceneschopnosti, trvá nanajvýš 364 dní a druhá fáza, keď sa vypláca takzvaná dlhodobá dávka v práceneschopnosti, trvá neobmedzene dlho, až kým žiadateľ nedosiahne zákonnú vekovú hranicu na odchod do dôchodku.

40 V tejto súvislosti je potrebné uviesť, ako už konštatoval vnútroštátny súd, že žalobkyňa vo veci samej, tak ako mnohé ďalšie osoby, ktoré žiadajú o poskytnutie krátkodobej dávky v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby, nie je práceschopná a nikdy nevykonávala žiadnu zárobkovú činnosť. Podľa vnútroštátneho súdu je to pre žiadateľov, ktorí majú na túto dávku nárok, charakteristické.

41 Vnútroštátny súd tiež zdôrazňuje, že po skončení obdobia vyplácania krátkodobej dávky v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby bude žalobkyni vo veci samej, tak ako väčšine osôb s nárokom na túto dávku, nevyhnute poskytovaná vzhľadom na trvalý charakter jej postihnutia dlhodobá dávka v práceneschopnosti.

42 Zo spisu predloženého Súdnemu dvoru totiž vyplýva, že ak je priznaná krátkodobá dávka v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby, táto dávka sa po skončení obdobia vyplácania premení na dlhodobú dávku v práceneschopnosti, a to pod jedinou podmienkou, že žiadateľovo zdravotné postihnutie trvá. Žiadateľ však nemôže nárok na dlhodobú dávku v práceneschopnosti uplatniť od začiatku, aj keď je nesporné, že vzhľadom na trvalú alebo dlhodobú povahu svojho zdravotného postihnutia na ňu má nárok. Pre žiadateľa s takýmto zdravotným postihnutím je teda krátkodobá dávka v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby len prvým krokom, než si bude môcť po skončení obdobia jej vyplácania uplatniť nárok na dlhodobú dávku v práceneschopnosti.

43 Preto v takom prípade ako vo veci samej, kde žiadateľ trpí trvalým alebo dlhodobým zdravotným postihnutím, krátkodobá a dlhodobá dávka v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby na seba nevyhnutne nadväzujú.

44 Vnútroštátny súd vlastne zdôrazňuje, že krátkodobá a dlhodobá dávka v práceneschopnosti predstavujú jedinú dávku bez ohľadu na spôsob ich uplatnenia.

45 Preto za predpokladu ako vo veci samej, keď je od podania žiadosti nesporné, že žiadateľ trpí trvalým alebo dlhodobým zdravotným postihnutím, má krátkodobá dávka v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby – s ohľadom na nadväznosť medzi ňou a dlhodobou dávkou v práceneschopnosti – znaky dávky v invalidite v zmysle článku 4 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1408/71.

46 Tento záver je podporený tak predmetom a účelom krátkodobej dávky v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby, ako aj základom na jej výpočet a podmienkami jej poskytnutia (pozri analogicky rozsudky z 5. júla 1983, Valentini, 171/82, Zb. s. 2157, bod 13; De Cuyper, už citovaný, bod 25, a Petersen, už citovaný, bod 21).

47 Pokiaľ ide v prvom rade o predmet a účel krátkodobej dávky v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby, treba uviesť, že táto dávka nahradila príspevok z dôvodu vážneho zdravotného postihnutia. Príjemcami tejto dávky sú osoby vo veku od 16 do 25 rokov, ktoré sú z dôvodu choroby alebo zdravotného postihnutia práceneschopné.

48 Podľa prílohy 12 ods. 1 SSCBA sa však uvedená dávka neposkytne osobám, ktoré majú nárok na zákonnú nemocenskú dávku. Práceneschopným osobám z dôvodu dočasného zhoršenia ich zdravotného stavu, ktoré spĺňajú podmienky na priznanie zákonnej nemocenskej dávky a zároveň podmienky na priznanie krátkodobej dávky v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby, sa spravidla vypláca prvá z týchto dávok, a nie druhá.

49 Zo spisu predloženého Súdnemu dvoru okrem toho vyplýva, že účelom uvedenej dávky je poskytnúť žiadateľovi finančné prostriedky, ktoré mu umožnia pokryť svoje potreby. Vnútroštátny súd v tomto ohľade spresňuje, že na rozdiel od nemocenskej dávky cieľom krátkodobej dávky v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby nie je nahradiť príjem počas prerušenia zárobkovej činnosti, lebo väčšina príjemcov tejto dávky, tak ako žalobkyňa vo veci samej, nikdy nepracovala. Podľa uvedeného súdu teda neexistuje nijaký príjem, ktorý by sa mal nahradiť, ani nedošlo k prerušeniu zárobkovej činnosti.

50 Ďalej, pokiaľ ide o podmienky priznania uvedenej dávky, tieto podmienky sa podľa článku 30A ods. 2A SSCBA týkajú hlavne veku žiadateľa, jeho pracovnej neschopnosti, toho, či nie je študentom denného štúdia, a požiadaviek, pokiaľ ide o bydlisko a skutočný pobyt vo Veľkej Británii. V tomto ohľade treba uviesť, že tieto podmienky sa nelíšia v závislosti od toho, či ide o krátkodobú alebo dlhodobú dávku v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby. Dlhodobá dávka v práceneschopnosti totiž nadväzuje na krátkodobú dávku v práceneschopnosti, a ak pracovná neschopnosť pretrváva, netreba znovu preukazovať, že sú uvedené podmienky splnené.

51 Pokiaľ ide napokon o základ na výpočet krátkodobej aj dlhodobej dávky v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby, treba poznamenať, že táto dávka je týždennou dávkou, ktorej výška nezávisí ani od zdrojov príjemcu, ani od stavu jeho príspevkov. Táto suma sa stanovuje v troch rôznych sadzbách, ktoré sa uplatňujú

počas prvej polovice obdobia, v ktorom sa vypláca krátkodobá dávka v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby, počas druhej polovice tohto obdobia a počas obdobia, v ktorom sa vypláca dlhodobá dávka v práceneschopnosti.

52 Skutočnosť, že na krátkodobé a na dlhodobé dávky v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby sa uplatňujú rôzne sadzby, nestačí na to, aby bolo možné dospieť k záveru, že sa povaha dávky mení v závislosti od toho, aká sadzba sa uplatní, lebo v predmetnej veci existujú dve rôzne sadzby už v rámci krátkodobej dávky v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby, ako vyplýva z predchádzajúceho bodu. V každom prípade treba zdôrazniť, ako vyplýva z bodu 44 tohto rozsudku, že krátkodobé a dlhodobé dávky v práceneschopnosti tvoria bez ohľadu na svoju vnútornú štruktúru jedinú dávku.

53 Je teda možné konštatovať, že tak z predmetu a účelu krátkodobej alebo dlhodobej dávky v práceneschopnosti, ako aj z podmienok jej priznania vyplýva, že v takej situácii, akou je situácia vo veci samej, kde je už od podania žiadosti nesporné, že žiadateľ trpí trvalým alebo dlhodobým zdravotným postihnutím – a navzdory skutočnosti, že uvedená dávka sa vypláca postupne v dvoch fázach –, sa táto dávka priamo vzťahuje na riziko invalidity uvedené v článku 4 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1408/71.

54 Vzhľadom na uvedené treba na prvú otázku odpovedať, že taká krátkodobá dávka v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby, ako je dávka vo veci samej, je dávkou v invalidite v zmysle článku 4 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1408/71, ak je nesporné, že ku dňu podania žiadosti žiadateľ trpí trvalým alebo dlhodobým zdravotným postihnutím.

O druhej otázke

55 Vzhľadom na odpoveď na prvú otázku nie je potrebné odpovedať na druhú otázku.

O tretej otázke

56 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či za predpokladu, že by sa krátkodobá dávka v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby, akou je dávka vo veci samej, považovala za dávku v invalidite, treba článok 10 ods. 1 prvý pododsek nariadenia č. 1408/71 vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby členský štát podmienil priznanie dávky zvyčajným bydliskom a predchádzajúcim skutočným pobytom žiadateľa na svojom území.

57 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že poskytnutie krátkodobej dávky v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby podlieha najmä trom kumulatívnym podmienkam, a to:

— že žiadateľ má zvyčajné bydlisko vo Veľkej Británii,

— zdržiava sa vo Veľkej Británii počas obdobia alebo období v celkovej dĺžke nie kratšej ako 26 týždňov počas 52 týždňov, ktoré bezprostredne predchádzali dňu podania žiadosti o poskytnutie predmetnej dávky, a

— k tomuto dátumu sa nachádza vo Veľkej Británii.

58 Je potrebné spresniť, že tieto podmienky sa týkajú nadobudnutia predmetnej dávky a nie jej zachovania.

O podmienke zvyčajného bydliska

59 Ako vyplýva z odpovede na prvú otázku, krátkodobú dávku v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby treba za takých okolností, akými sú okolnosti veci samej, považovať na účely uplatnenia nariadenia č. 1408/71 za dávku v invalidite. Ako taká patrí do pôsobnosti článku 10 tohto nariadenia. Odsek 1 prvý pododsek tohto ustanovenia stanovuje, že „pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, peňažné dávky v invalidite…, nadobudnuté podľa právnych predpisov jedného alebo viacerých členských štátov, nepodliehajú žiadnemu znižovaniu, upravovaniu, pozastaveniu, odňatiu alebo odobratiu z dôvodu, že príjemca má bydlisko na území iného členského štátu ako je štát, kde sa nachádza inštitúcia zodpovedná za vyplácanie“.

60 Vláda Spojeného kráľovstva v tejto súvislosti uvádza, že nariadenie č. 1408/71 zavádza systém koordinácie, v rámci ktorého členské štáty ostávajú príslušné na stanovenie podmienok priznania dávok sociálneho zabezpečenia, ak tieto podmienky nevedú k diskriminácii medzi pracovníkmi Únie. Toto nariadenie tak podľa nej umožňuje rozlišovať medzi získaním dávky na jednej strane a zachovaním už získanej dávky na druhej strane. Znenie článku 10 ods. 1 prvého pododseku uvedeného nariadenia podľa nej potvrdzuje, že toto ustanovenie nemá nijaký vplyv na podmienky získania nároku na dávku v invalidite.

61 Toto tvrdenie nemôže uspieť. Súdny dvor už totiž uviedol, že predmetom ustanovenia článku 10 nariadenia č. 1408/71 je chrániť dotknuté osoby pred ujmou, ktorá

by mohla vzniknúť premiestnením ich bydliska z jedného členského štátu do iného. Z tejto zásady vyplýva nielen to, že dotknutej osobe ostávajú jej nároky na dávky uvedené v tomto ustanovení, ktoré získala podľa právnych predpisov jedného alebo viacerých členských štátov, aj po premiestnení svojho bydliska do iného členského štátu, ale aj to, že jej nemožno brániť v získaní takéhoto nároku len preto, že nebýva na území štátu, kde sa nachádza inštitúcia zodpovedná za vyplácanie dávky (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 7. novembra 1973, Smieja, 51/73, Zb. s. 1213, body 20 až 22; z 10. júna 1982, Camera, 92/81, Zb. s. 2213, bod 14, ako aj z 24. februára 1987, Giletti a i., 379/85 až 381/85 a 93/86, Zb. s. 955, bod 15).

62 Súdny dvor už tiež rozhodol, že na rozdiel od toho, čo tvrdila vláda Spojeného kráľovstva, uvedený článok 10 bráni tomu, aby boli vznik a zachovanie nároku na dávky uvedené v tomto ustanovení odmietnuté len preto, že dotknutá osoba nemá bydlisko na území členského štátu, kde sa nachádza inštitúcia zodpovedná za ich vyplácanie (rozsudok z 20. júna 1991, Newton, C-356/89, Zb. s. I-3017, bod 23).

63 Keby malo navyše uplatnenie zásady o zrušení ustanovení o bydlisku zakotvenej v článku 10 ods. 1 prvom pododseku nariadenia č. 1408/71 závisieť od toho, či sú takéto ustanovenia vo vnútroštátnej právnej úprave stanovené ako podmienka priznania dávok vymenovaných v tomto ustanovení alebo ako podmienka zachovania týchto dávok, členské štáty by tak mohli zmariť potrebný účinok tejto zásady tým, že by svoje ustanovenia o bydlisku kvalifikovali ako podmienku priznania týchto dávok, a nie ako podmienku ich zachovania, aby tým bola daná dávka vyňatá z pôsobnosti uvedenej zásady.

64 Skutočnosť, že krátkodobá dávka v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby je nepríspevkovou dávkou, pretože sa poskytuje bez ohľadu na platenie príspevkov žiadateľom, uvedenú analýzu nespochybňuje.

65 Z článku 4 ods. 2 nariadenia č. 1408/71 totiž vyplýva, že toto nariadenie sa vzťahuje v zásade na príspevkové aj nepríspevkové systémy sociálneho zabezpečenia.

66 Článok 10 ods. 1 prvý pododsek nariadenia č. 1408/71 okrem toho príslušným inštitúciám vo všeobecnosti zakazuje znížiť, upraviť, pozastaviť, odňať alebo odobrať dávky v invalidite z dôvodu, že príjemca má bydlisko na území iného členského štátu, než je štát, kde sa nachádza inštitúcia zodpovedná za ich vyplácanie. Jedinými možnými výnimkami z tohto zákazu sú výnimky výslovne stanovené právnou úpravou Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok Giletti a i., už citovaný, bod 16).

67 Takáto výnimka je stanovená v článku 10a nariadenia č. 1408/71. Toto ustanovenie stanovuje, že osobám, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, sa priznajú osobitné nepríspevkové peňažné dávky uvedené v článku 4 ods. 2a uvedeného nariadenia výhradne na území toho členského štátu, v ktorom majú bydlisko, a podľa právnych predpisov tohto štátu, za predpokladu, že sú takéto dávky uvedené v prílohe IIa tohto nariadenia. Krátkodobá dávka v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby však v tejto prílohe uvedená nie je. Zásada zakotvená v článku 10a nariadenia, podľa ktorej osobitné nepríspevkové dávky nemožno poskytovať do zahraničia, sa preto na dávku, o ktorú ide vo veci samej, nevzťahuje.

68 Keďže žiadne iné ustanovenie uvedeného nariadenia členským štátom neumožňuje, aby sa v takej situácii, akou je situácia L. Stewartovej, odchýlili od zásady týkajúcej sa zrušenia ustanovenia o bydlisku zakotvenej v článku 10 ods. 1 prvom pododseku tohto nariadenia, znamená to, že dávky v invalidite možno v zásade poskytovať do iného členského štátu, než v ktorom má sídlo inštitúcia zodpovedná za ich vyplácanie (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. novembra 1997, Snares, C-20/96, Zb. s. I-6057, bod 40, a Petersen, už citovaný, bod 38).

69 Krátkodobá dávka v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby sa teda nevymyká zo zásady o zrušení ustanovení o bydlisku zakotvenej v článku 10 ods. 1 prvom pododseku, ktorá, ako vyplýva z bodov 61 a 62 tohto rozsudku, bráni tomu, aby boli vznik alebo zachovanie nároku na dávky uvedené v tomto ustanovení odmietnuté len preto, že žiadateľ má bydlisko v inom členskom štáte, než je príslušný členský štát.

70 Z tohto dôvodu článok 10 ods. 1 prvý pododsek nariadenia č. 1408/71 bráni tomu, aby získanie nároku na krátkodobú dávku v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby podliehalo podmienke zvyčajného bydliska na území príslušného členského štátu.

O podmienke predchádzajúceho skutočného pobytu

71 Žalobkyňa vo veci samej a Komisia sa domnievajú, že článok 10 ods. 1 prvý pododsek nariadenia č. 1408/71 bráni nielen podmienke zvyčajného bydliska na území príslušného členského štátu, ale aj podmienke predchádzajúceho skutočného pobytu na jeho území. Podľa nich sa medzi týmito dvoma podmienkami nemá rozlišovať, lebo podmienku predchádzajúceho skutočného pobytu treba považovať za podmienku prechodného bydliska, keďže vyžaduje, aby sa žiadateľ počas určitého obdobia skutočne zdržiaval vo Veľkej Británii.

72 V tejto súvislosti treba uviesť, že článok 10 ods. 1 prvý pododsek nariadenia č. 1408/71 sa týka ustanovení o bydlisku, ako okrem iného vyplýva z jeho nadpisu. Na účely uplatnenia uvedeného nariadenia pojem „bydlisko“ znamená v súlade s článkom 1 písm. h) „zvyčajné bydlisko“.

73 Je pravda, že v niektorých prípadoch by podmienka predchádzajúceho skutočného pobytu mohla v praxi znamenať to isté ako ustanovenie o zvyčajnom bydlisku, najmä ak takáto podmienka vyžaduje dlhý skutočný pobyt na území dotknutého členského štátu a/alebo pokiaľ musí byť uvedená podmienka splnená po celý čas vyplácania predmetnej dávky. V takých prípadoch teda článok 10 ods. 1 prvý pododsek nariadenia č. 1408/71 bráni aj takej podmienke predchádzajúceho skutočného pobytu, ktorú možno považovať za ustanovenie o bydlisku v zmysle tohto ustanovenia.

74 Ako vyplýva z bodov 17 a 57 tohto rozsudku, v predmetnej veci ide o podmienku skutočného pobytu vo Veľkej Británii počas obdobia alebo období v celkovej dĺžke nie kratšej ako 26 týždňov počas 52 týždňov, ktoré bezprostredne predchádzali podaniu žiadosti o priznanie predmetnej dávky, pričom táto podmienka musí byť splnená len v čase podania žiadosti. Vzhľadom na to, že podmienka predchádzajúceho skutočného pobytu teda nutne nie je „ustanovením o bydlisku“ v zmysle článku 10 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 1408/71, treba preskúmať jej súlad s ostatnými relevantnými ustanoveniami práva Únie.

75 V tejto súvislosti je však namieste pripomenúť, že nariadenie č. 1408/71 nezavádza spoločný systém sociálneho zabezpečenia, ale zachováva existenciu rôznych vnútroštátnych systémov a jeho jediným cieľom je zabezpečiť ich koordináciu (rozsudky z 5. júla 1988, Borowitz, 21/87, Zb. s. 3715, bod 23; z 3. apríla 2008, Chuck, C-331/06, Zb. s. I-1957, bod 27, a Petersen, už citovaný, bod 41). Podľa ustálenej judikatúry si teda členské štáty ponechávajú právomoc organizovať svoje systémy sociálneho zabezpečenia (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 7. februára 1984, Duphar a i., 238/82, Zb. s. 523, bod 16; zo 17. júna 1997, Sodemare a i., C-70/95, Zb. s. I-3395, bod 27, ako aj z 1. apríla 2008, Vláda Francúzskeho spoločenstva a valónska vláda, C-212/06, Zb. s. I-1683, bod 43).

76 Preto pri neexistencii harmonizácie na úrovni Únie je úlohou právnej úpravy každého členského štátu, aby stanovila jednak podmienky práva alebo povinnosti byť poistený v systéme sociálneho zabezpečenia, jednak podmienky, ktoré zakladajú nárok na dávky (rozsudok z 28. apríla 1998, Kohll, C-158/96, Zb. s. I-1931, bod 18 a citovaná judikatúra).

77 Pri výkone tejto právomoci však členské štáty musia dodržiavať právo Únie a predovšetkým ustanovenia Zmluvy o FEÚ týkajúce sa slobody voľne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských štátov, ktorá je priznaná každému občanovi Únie (pozri analogicky rozsudky z 29. apríla 2004, Pusa, C-224/02, Zb. s. I-5763, bod 19, ako aj z 26. októbra 2006, Tas-Hagen a Tas, C-192/05, Zb. s. I-10451, bod 22).

78 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že článok 20 ZFEÚ priznáva každej osobe, ktorá má príslušnosť členského štátu, postavenie občana Únie (pozri najmä rozsudky z 11. júla 2002, D'Hoop, C-224/98, Zb. s. I-6191, bod 27, a z 8. marca 2011, Ruiz Zambrano, C-34/09, Zb. s. I-1177, bod 40). Žalobkyňa vo veci samej, ktorá je štátnou príslušníčkou členského štátu, má takéto postavenie.

79 Treba uviesť, že aj keď vnútroštátny súd obmedzil svoju otázku na výklad nariadenia č. 1408/71, táto skutočnosť nie je prekážkou toho, aby Súdny dvor poskytol vnútroštátnemu súdu taký výklad práva Spoločenstva, ktorý by mu mohol pomôcť rozhodnúť v predloženej veci bez ohľadu na to, či to vnútroštátny súd uviedol alebo neuviedol v znení svojej otázky (pozri v tomto zmysle rozsudky z 12. decembra 1990, SARPP, C-241/89, Zb. s. I-4695, bod 8; z 21. februára 2006, Ritter-Coulais, C-152/03, Zb. s. I-1711, bod 29, a z 26. apríla 2007, Alevizos, C-392/05, Zb. s. I-3505, bod 64).

80 Poslaním štatútu občana Únie je byť základným štatútom štátnych príslušníkov členských štátov, ktorý tým medzi nimi, ktorí sa nachádzajú v rovnakej situácii, umožňuje, aby sa s nimi v rozsahu vecnej pôsobnosti Zmluvy bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť a bez toho, aby boli dotknuté výnimky výslovne stanovené v tejto súvislosti, z právneho hľadiska zaobchádzalo rovnako (pozri v tomto zmysle rozsudky z 20. septembra 2001, Grzelczyk, C-184/99, Zb. s. I-6193, bod 31; D'Hoop, už citovaný, bod 28, a z 23. apríla 2009, Rüffler, C-544/07, Zb. s. I-3389, bod 62).

81 Medzi situácie, ktoré spadajú do oblasti vecnej pôsobnosti práva Únie, patria prípady, ktoré sa týkajú uplatňovania základných slobôd zaručených zmluvami a najmä prípady uplatňovania slobody pohybu a pobytu na území členských štátov podľa článku 21 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudky Grzelczyk, už citovaný, bod 33, a Rüffler, už citovaný, bod 63 a citovanú judikatúru).

82 Vo veci samej je nesporné, že L. Stewart využila ako občianka Únie slobodu pohybu a pobytu v inom členskom štáte než v členskom štáte svojho pôvodu.

83 Keďže s občanom Únie sa musí v každom členskom štáte z právneho hľadiska zaobchádzať rovnako, ako sa zaobchádza so štátnymi príslušníkmi tohto členského štátu, ktorí sa ocitnú v rovnakej situácii, odporovalo by právu voľného pohybu, keby sa s uvedeným občanom v členskom štáte, ktorého je štátnym príslušníkom, zaobchádzalo menej priaznivo ako v prípade, ak by nevyužil možnosti ponúkané Zmluvou týkajúce sa pohybu (rozsudky D'Hoop, už citovaný, bod 30, a Pusa, už citovaný, bod 18).

84 Tieto možnosti by nemohli mať plný účinok, ak by štátneho príslušníka jedného členského štátu mohli od ich využitia odradiť prekážky jeho voľného pohybu a pobytu

v inom členskom štáte kladené vnútroštátnou právnou úpravou, ktorá penalizuje skutočnosť, že tieto možnosti využil (pozri v tomto zmysle rozsudky D'Hoop, už citovaný, bod 31; Pusa, už citovaný, bod 19; Tas-Hagen a Tas, už citovaný, bod 30; zo 4. decembra 2008, Zablocka-Weyhermüller, C-221/07, Zb. s. I-9029, bod 34, ako aj Rüffler, už citovaný, bod 65).

85 Taká právna úprava, akou je právna úprava vo veci samej, ktorá podmieňuje získanie nároku na krátkodobú dávku v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby predchádzajúcim pobytom, môže už svojou povahou odradiť takých žiadateľov, ako je žalobkyňa vo veci samej, od využitia slobody pohybu a pobytu tým, že vycestujú z členského štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi, aby sa usadili v inom členskom štáte. Žiadatelia, ktorí nevyužili možnosti poskytnuté Zmluvou v oblasti pohybu a pobytu, môžu vyššie uvedenú podmienku ľahko splniť, ale nie je to tak v prípade žiadateľov, ktorí tieto možnosti využili. V skutočnosti je veľmi pravdepodobné, že tí druhí žiadatelia túto podmienku nesplnia, lebo sa usadili v inom členskom štáte.

86 Vnútroštátna právna úprava takéhoto typu, ktorá niektorých príslušníkov členského štátu znevýhodňuje len preto, že využili svoju slobodu pohybu a pobytu v inom členskom štáte, predstavuje obmedzenie slobôd, ktoré sú v článku 21 ods. 1 ZFEÚ priznané každému občanovi Únie (pozri rozsudky D'Hoop, už citovaný, bod 20, Pusa, už citovaný, bod 20; De Cuyper, už citovaný, bod 39, a Rüffler, už citovaný, bod 73).

87 Takéto obmedzenie môže byť z hľadiska práva Únie odôvodnené len vtedy, ak vychádza z objektívnych hľadísk, ktoré sú nezávislé od štátnej príslušnosti dotknutých osôb a sú primerané cieľu, ktorý legitímne sleduje vnútroštátne právo (rozsudky De Cuyper, už citovaný, bod 40; Tas-Hagen a Tas, už citovaný, bod 33; Zablocka-Weyhermüller, už citovaný, bod 37, ako aj Rüffler, už citovaný, bod 74).

88 Vláda Spojeného kráľovstva sa v tejto súvislosti domnieva, že existujú objektívne odôvodnenia, na základe ktorých možno získanie nároku na krátkodobú dávku v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby podmieniť predchádzajúcim skutočným pobytom na území príslušného členského štátu. Podľa nej má totiž vnútroštátna právna úprava za cieľ zaručiť po prvé existenciu skutočnej trvajúcej väzby medzi týmto členským štátom a príjemcom dávky a po druhé finančnú rovnováhu vnútroštátneho systému sociálneho zabezpečenia.

89 Súdny dvor už rozhodol, že je legitímne, aby sa vnútroštátny zákonodarca chcel uistiť o existencii skutočnej väzby medzi žiadateľom o dávku a príslušným členským štátom (pozri v tomto zmysle rozsudky D'Hoop, už citovaný, bod 38, a z 23. marca 2004, Collins, C-138/02, Zb. s. I-2703, bod 67), ako aj aby zaručil finančnú rovnováhu vnútroštátneho systému sociálneho zabezpečenia (pozri v tomto zmysle rozsudky Kohll, už citovaný, bod 41, a Petersen, už citovaný, bod 57).

90 Z toho vyplýva, že ciele sledované takou vnútroštátnou právnou úpravou, akou je právna úprava vo veci samej, ktorej cieľom je vytvoriť skutočnú väzbu medzi žiadateľom o krátkodobú dávku v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby a príslušným členským štátom a zachovať finančnú rovnováhu vnútroštátneho systému sociálneho zabezpečenia, sú v zásade legitímnymi cieľmi, ktoré môžu odôvodňovať obmedzenie práva na voľný pohyb a pobyt upraveného v článku 21 ZFEÚ.

91 Vláda Spojeného kráľovstva ďalej tvrdí, že podmienka predchádzajúceho skutočného pobytu na území príslušného členského štátu je primeraná sledovanému cieľu, lebo vyžaduje len krátke obdobie skutočného pobytu, ktoré predstavuje spolu 26 týždňov. Podľa nej musí žiadateľ navyše túto podmienku spĺňať len v čase podania žiadosti. Podľa tejto vlády okrem toho neexistuje iný prostriedok, akým by bolo možné

preukázať dostatočnú väzbu so Spojeným kráľovstvom a zároveň ochrániť integritu systému sociálneho zabezpečenia.

92 Za takých okolností, ako sú okolnosti vo veci samej, keď získanie nároku na dávku, ktorá má charakter nepríspevkovej dávky, nie je podmienené platením príspevkov, možno považovať za legitímne, aby členský štát takúto dávku priznal až po tom, ako sa preukázala skutočná väzba medzi žiadateľom a príslušným štátom.

93 Existenciu takejto väzby pritom možno skutočne overiť najmä zistením, že dotknutá osoba sa počas primerane dlhého obdoba skutočne zdržiavala na území tohoto členského štátu.

94 V danom prípade podmienka predchádzajúceho skutočného pobytu na území príslušného členského štátu podľa vnútroštátnej právnej úpravy znamená, že na to, aby žiadateľ získal nárok na krátkodobú dávku v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby, sa musel vo Veľkej Británii skutočne zdržiavať počas obdobia či období v celkovej dĺžke nie kratšej ako 26 týždňov počas 52 týždňov, ktoré bezprostredne predchádzali podaniu žiadosti. Okrem toho, ako uvádza vláda Spojeného kráľovstva, podľa článku 16 ods. 6 SSIBR stačí, ak je táto podmienka predchádzajúceho skutočného pobytu splnená v čase podania žiadosti.

95 Samotné pravidlá uplatnenia uvedenej podmienky sa síce nezdajú neprimerané, ale treba uviesť, že táto podmienka má príliš výlučný charakter. Vzhľadom na to, že podmienka predchádzajúceho pobytu určuje konkrétne obdobia predchádzajúceho pobytu na území príslušného členského štátu, bezdôvodne uprednostňuje prvok, ktorý nutne nedokazuje skutočný a efektívny stupeň väzby medzi žiadateľom o krátkodobú dávku v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby a uvedeným členským štátom a vylučuje všetky ostatné reprezentatívne prvky. Preto ide nad rámec

toho, čo je potrebné na dosiahnutie sledovaného cieľa (rozsudok D'Hoop, už citovaný, bod 39).

96 Nemožno totiž vylúčiť, že existenciu takej väzby možno preukázať na základe iných reprezentatívnych prvkov.

97 Takéto prvky treba hľadať v prvom rade vo vzťahoch medzi žiadateľom a systémom sociálneho zabezpečenia príslušného členského štátu. Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu v tejto súvislosti vyplýva, že žalobkyňa vo veci samej už na základe právnych predpisov Spojeného kráľovstva poberá príspevok na živobytie pre zdravotne postihnutých.

98 Z uvedeného rozhodnutia ďalej vyplýva, že žalobkyni vo veci samej sú hradené príspevky na britské štátne poistenie, ktoré sa každý týždeň pripisujú na jej účet štátneho poistenia.

99 Z toho vyplýva, že L. Stewart už je určitým spôsobom prepojená s predmetným vnútroštátnym systémom sociálneho zabezpečenia.

100 Ďalšie prvky, ktoré sú spôsobilé preukazovať existenciu skutočnej väzby medzi žiadateľom a príslušným členským štátom, môžu po druhé vyplývať z rodinných pomerov žiadateľa. Vo veci samej je nesporné, že L. Stewart, ktorá je pre svoje zdravotné postihnutie nespôsobilá sama konať, zostáva závislá od svojich rodičov, ktorí sa o ňu starajú a zastupujú ju vo vzťahoch s okolím. Matke aj otcovi L. Stewartovej je zároveň

vyplácaný starobný dôchodok na základe právnych predpisov Spojeného kráľovstva. Otec L. Stewartovej bol navyše v tomto členskom štáte pred odchodom do dôchodku zárobkovo činný, zatiaľ čo jej matka predtým dostávala na základe právnych predpisov tohto členského štátu dávku v práceneschopnosti.

101 Napokon je nesporné, že žalobkyňa vo veci samej, ktorá je britskou štátnou príslušníčkou, strávila podstatnú časť svojho života v Spojenom kráľovstve.

102 Zdá sa teda, že prvky uvedené v bodoch 97 až 101 tohto rozsudku môžu preukazovať existenciu skutočnej a dostatočnej väzby medzi žalobkyňou vo veci samej a príslušným členským štátom.

103 Predchádzajúce úvahy možno použiť aj vo vzťahu k cieľu, ktorým je zaručiť finančnú rovnováhu vnútroštátneho systému sociálneho zabezpečenia. Potreba založiť skutočnú a dostatočnú väzbu medzi žiadateľom a príslušným členským štátom totiž uvedenému štátu umožňuje uistiť sa o tom, že ekonomická záťaž spojená s vyplácaním dávky, o ktorú ide vo veci samej, sa nestane neprimeranou.

104 Taká vnútroštátna právna úprava, akou je právna úprava vo veci samej, ktorá podmieňuje získanie nároku na krátkodobú dávku v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby predchádzajúcim skutočným pobytom na území príslušného členského štátu a pritom vylučuje všetky ďalšie prvky umožňujúce preukázať existenciu skutočnej väzby medzi žiadateľom a týmto členským štátom, preto prekračuje medze toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie sledovaného cieľa, a teda predstavuje neodôvodnené obmedzenie slobôd, ktoré článok 21 ods. 1 ZFEÚ zaručuje každému občanovi Únie.

O podmienke prítomnosti v čase podania žiadosti

105 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že žiadosť žalobkyne vo veci samej o priznanie krátkodobej dávky v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby bola zamietnutá, pretože v čase podania svojej žiadosti sa nenachádzala na vnútroštátnom území. Hoci táto podmienka fyzickej prítomnosti nie je v texte tretej otázky výslovne uvedená, Súdnemu dvoru za týchto okolností prináleží v rámci postupu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom zakotveného v článku 267 ZFEÚ preskúmať uvedenú podmienku, aby mohol poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď potrebnú na rozhodnutie sporu, ktorý mu bol predložený (pozri najmä rozsudky zo 17. júla 1997, Krüger, C-334/95, Zb. s. I-4517, bod 22; z 28. novembra 2000, Roquette Frères, C-88/99, Zb. s. I-10465, bod 18, ako aj z 11. júla 2002, Marks & Spencer, C-62/00, Zb. s. I-6325, bod 32).

106 V tejto súvislosti treba uviesť, že podmienka prítomnosti na území príslušného členského štátu v čase podania žiadosti predstavuje z dôvodov uvedených v bodoch 80 až 87 tohto rozsudku obmedzenie slobôd, ktoré článok 21 ods. 1 ZFEÚ priznáva každému občanovi Únie.

107 Takéto obmedzenie môže byť z hľadiska práva Únie odôvodnené, len ak je spôsobilé dosiahnuť cieľ legitímne sledovaný vnútroštátnou právnou úpravou.

108 Uvedenú podmienku však nemožno kvalifikovať ako prostriedok, ktorým možno dosiahnuť ciele uvedené v bode 89 tohto rozsudku. Skutočnosť, že žiadateľ sa zdržiava na území príslušného členského štátu v čase podania svojej žiadosti o poskytnutie krátkodobej dávky v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby totiž neumožňuje preukázať skutočnú väzbu medzi týmto žiadateľom a príslušným členským štátom ani zachovať finančnú rovnováhu vnútroštátneho systému sociálneho zabezpečenia.

109 Z toho vyplýva, že podmienka prítomnosti na území príslušného členského štátu v čase podania žiadosti, ktorej podlieha získanie nároku na krátkodobú dávku v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby, predstavuje bezdôvodné obmedzenie slobôd, ktoré článok 21 ods. 1 ZFEÚ priznáva každému občanovi Únie.

110 S ohľadom na uvedené je potrebné na tretiu otázku odpovedať takto:

— článok 10 ods. 1 prvý pododsek nariadenia č. 1408/71 bráni tomu, aby členský štát podmienil poskytnutie krátkodobej dávky v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby, akou je dávka vo veci samej, zvyčajným bydliskom žiadateľa na svojom území,

— článok 21 ods. 1 ZFEÚ bráni tomu, aby členský štát podmienil poskytnutie takejto dávky:

— predchádzajúcim skutočným pobytom žiadateľa na svojom území a pritom vylúčil akékoľvek ďalšie prvky umožňujúce preukázať existenciu skutočnej väzby medzi žiadateľom a týmto členským štátom a

— prítomnosťou žiadateľa na svojom území v čase podania žiadosti.

O trovách

111 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

1. **Krátkodobá dávka v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby, ako je dávka, o ktorú ide vo veci samej, je dávkou v invalidite podľa článku 4 ods. 1 písm. b) nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, v znení zmenenom, doplnenom a aktualizovanom nariadením Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996, zmeneného a doplneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 647/2005 z 13. apríla 2005, ak je nesporné, že v čase podania žiadosti trpí žiadateľ trvalým alebo dlhodobým zdravotným postihnutím.**

2. **Článok 10 ods. 1 prvý pododsek nariadenia č. 1408/71 v uvedenom znení, zmeneného a doplneného nariadením č. 647/2005, bráni tomu, aby členský štát podmienil poskytnutie krátkodobej dávky v práceneschopnosti pre mladé zdravotne postihnuté osoby, akou je dávka, o ktorú ide vo veci samej, zvyčajným bydliskom žiadateľa na svojom území.**

Článok 21 ods. 1 ZFEÚ bráni tomu, aby členský štát podmienil poskytnutie takejto dávky:

— **predchádzajúcim skutočným pobytom žiadateľa na svojom území a pritom vylúčil akékoľvek ďalšie prvky umožňujúce preukázať existenciu skutočnej väzby medzi žiadateľom a týmto členským štátom a**

— **prítomnosťou žiadateľa na svojom území v čase podania žiadosti.**

Podpisy